

Przywilej łowicki wydany 5 VIII 1222 r.

W imię świętej i niepodzielnej Trójcy. Ja Konrad z Bożej łaski książę mazowiecki, kujawski czynię wiadomym wszystkim wiernym, tak przyszłym jak obecnym, że **czcigodnemu panu Chrystianowi, pierwszemu biskupowi pruskiemu**, i jego następcom za to, że krzyżowcom: Henrykowi księciu śląskiemu, biskupom Wawrzyńcowi wrocławskiemu, Wawrzyńcowi lubuskiemu i ich baronom oraz innym krzyżowcom przeciwko Prusom, na prośbę moją i moich baronów, gród Chełmno, doszczętnie przez Prusów zburzony i przez wiele lat opustoszały, dobrowolnie odbudować pozwolił, część rzeczzonego obszaru chełmińskiego, niegdyś grody: Grudziądz, Wabcz, Pokrzywno, Wieldzadz, Kolno, Ruda, Gzin, Głębokie, Turzno, Pień, Płutowo, Postolsko, Kowalewo, Bielsk, Chełmonie, Ostrowite, Niewierz, Bobrowo, Wądryń, Mileszewy, Osieczek, Płowęż, Jabłonowo, ze wszystkimi ich wsiami i przynależnościami, ze wszelkim wolnym pożytkiem i ze wszelkim prawem książęcym, na odpuszczenie grzechów moich jak najswobodniej darowałem. Dałem mu także w tymże władztwie chełmińskim sto wsi, posiadłości i dziedzin z ich przynależnościami prawem rzeczonych grodów, z których te posiadłości i wsi nadaje obecnie, mianowicie: Kozielsko (obecnie Cymbark), Naroczne, Mirakowo, Czarże, Bolumin, Ostromecko, oraz wszystkie wsie, które komes Żyra około Chełmna posiadał: Zajączkowo, Mlewiec, Kruszyn, Pasieczno, Wiećwino (miejscowość zaginiona, ze względu na nazwę kojarzona z jeziorem Wieczno), Unisław, Bieńkówka, Głowino (obecnie Mgowo), Połęczce, Nieznakiewice, Niedalin, Grubno, Tuszewo, Kiełp, Dębieniec, Zielnowo, Postolko, Pędzewo, Buk (miejscowość nieistniejąca, terytorialnie włączona do Jarantowic), Podwiesk, Trzebcz, Ujść, Partęczyn, Jeleniec, Klęczkowo, Ostrowo, oraz wszystkie moje dziedziny około Łozy (Chełmy), z ich przynależnościami oraz wszystkie moje wsie koło lasu Gruta, wraz z samym lasem Gruta oraz wszystkie moje lepsze wsie i dziedziny z ich przynależnościami aż do setki dziedzin w Ziemi Chełmińskiej nadałem ze wszelką wolnością. Ponadto cokolwiek z mojej ziemi pozostaje sporne pomiędzy mną a Prusami, dla dobra pokoju odstąpiłem temuż biskupowi. Aby zaś dobra wola i zgoda rzeczzonego biskupa pruskiego przystała na odbudowę chełmińskiego grodu, wielbny pan Gedko biskup płocki ze swoją kapitułą zrzekli się na rzecz biskupstwa wymienionego biskupa pruskiego Czarnowa i Papowa oraz wszystkich wsi i posiadłości, a także prawa wszelkiego tak duchownego jak i świeckiego, które tenże biskup i jego kapituła w rzeczonym władztwie chełmińskim niegdyś posiadali, mianowicie od tego miejsca, gdzie Drwęca wypływa z Prus, wzdłuż granic pruskich do Osy i stąd w dół Osą do Wisły, a stąd Wisłą w górę aż do Drwęcy, stąd zaś Drwęcą w górę aż do miejsca, gdzie Drwęca wypływa z Prus. Prócz tego jeszcze w grodzie chełmińskim dwór własny i konwent, jak będzie chciał, ów biskup pruski mieć będzie. Cokolwiek zaś do władztwa obszaru chełmińskiego należy, wyjąwszy wymienione dobra, które

wymieniony biskup pruski tam posiada, względnie w przyszłości jakimkolwiek prawnym sposobem, przez kupno lub darowiznę wiernych, posiadać będzie, ktokolwiek dzierżyć będzie ziemię chełmińską, wszelkie dochody tej ziemi podzieli po połowie z biskupem pruskim. Ponadto da ze swojej części biskupowi pruskiemu dziesięcinę od ludzi świeckich, wyjąwszy księcia śląskiego Henryka, który uczyni z biskupem, co im obydwu wydawać się będzie pożyteczne. Aby przeto moja i wymienionego biskupa płockiego i jego kapituły darowizna w przyszłości nie mogła zostać unieważniona, czego oby nie było, uznałem za godne wzmocnić to świadectwo niniejszego pisma tak moją pieczęcią, jak również biskupa płockiego i jego kapituły,..... (dalej następuje lista kolejnych świadków dokumentu).

Działo to się w Łowiczu, roku od Narodzenia Pańskiego 1222, 5 sierpnia.

Źródło:

Na podstawie Ziemia Chełmińska w przeszłości wybór tekstów źródłowych, redakcja Marian Biskup, Toruń 1961 r., str. 5-8. Wyjaśnienia w nawiasach A. Czarnecki.